

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และร่วมสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

2. สร้างแบบสอบถาม

2.1 สร้างแบบสอบถาม 4 ชุด โดยศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา เอกสารเกี่ยวกับนโยบายและหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ของสถาบันผลิตครู เอกสารเกี่ยวกับการใช้ครู และหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าสาขาวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

แบบสอบถามทั้ง 4 ชุดที่สร้างขึ้นในขั้นแรกนี้ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end) สร้างขึ้นเพื่อสำรวจแนวความคิดเห็นทั่วไป เกี่ยวกับสภาพการผลิต

และการใช้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน และที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้คือ

1. ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย 4 คน ในมหาวิทยาลัยที่ผลิตครูภาษาไทย 1 แห่ง
2. ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ จำนวน 20 คน หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย 10 คน และครูภาษาไทย 40 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 โรงเรียน

2.2 อาศัยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในข้อ 2.1 และข้อคิดที่ได้จากการสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามขึ้นที่สองชั้น 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าสายวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ชุดที่ 5 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

แบบสอบถามชุดที่ 1 - 4 แต่ละชุดแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open end)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อหลักสูตรการผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ แบบปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

สำหรับแบบสอบถามชุดที่ 5 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

นำแบบสอบถามทั้ง 5 ชุดนี้ไปทดลองใช้กับผู้สอนวิธีสอนภาษาไทย 4 คน ในมหาวิทยาลัย 1 แห่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ 8 คน หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย 4 คน ครูภาษาไทย 16 คน และนักเรียนมัธยมศึกษา 20 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 โรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบสอบถามทั้ง 5 ชุด ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่เลือกไว้

3. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับนโยบายและหลักสูตรการผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของสถาบันผลิตครู เอกสารเกี่ยวกับการใช้ครู และหลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งที่ 1 นำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจแก้ไข แล้วนำไปสัมภาษณ์อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ อธิการ รองอธิการฝ่ายวิชาการ ในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครู ที่ผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา จำนวน 13 คน แล้วสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ผลิตครู ได้แก่ผู้บริหารในสถาบันผลิตครู ซึ่งประกอบด้วยผู้ดำรงตำแหน่ง อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ คณบดีคณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย และอธิการในวิทยาลัยครู จำนวน 13 คน และผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย ในสถาบันที่ผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาจำนวน 39 คน รวมตัวอย่างประชากรกลุ่มผู้ผลิตครูทั้งหมดจำนวน 52 คน (ดูรายชื่อสถาบันผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากรได้ในภาคผนวก)

2. กลุ่มผู้ใช้ครู ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 140 คน และหัวหน้าสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 76 คน รวมตัวอย่างประชากรกลุ่มผู้ใช้ครูจำนวน 210 คน

3. กลุ่มผู้ถูกใช้ ได้แก่ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี ระหว่างปีการศึกษา 2515-2520 จำนวน 280 คน

4. กลุ่มผู้รับบริการ ได้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 140 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 100 คน รวมตัวอย่างประชากรกลุ่มผู้รับบริการจำนวน 240 คน

การสุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรกลุ่มผู้ผลิตครู ใช้ประชากรจริงที่มีอยู่ทั้งหมด คือผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในสถาบันผลิตครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ 18 แห่ง ประมาณ 39 คน

ส่วนตัวอย่างประชากร กลุ่มผู้ใช้ครู กลุ่มผู้ถูกใช้ และกลุ่มผู้รับบริการ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีลำดับขั้นการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 เขตการศึกษาของประเทศไทยมีทั้งหมด 12 เขต สุ่มจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษามาร้อยละ 20 ของจำนวนจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษานั้น

ขั้นที่ 2 สุ่มอำเภอในแต่ละจังหวัดที่สุ่มได้ในข้อ 1 มาร้อยละ 50 จากจำนวนอำเภอในจังหวัด

ขั้นที่ 3 แต่ละอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 2 ได้สุ่มเอาโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา อำเภอละ 1 โรงเรียน ยกเว้นอำเภอเมืองในบางจังหวัดที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนมาก เลือกสุ่มมาร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอยู่ในอำเภอเมืองนั้น ๆ (ดูรายชื่อโรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากรได้ในภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มีดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้สอนวิชาวิชีสอนภาษาไทย ได้รับคืนมาจำนวน 34 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.17 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกไป

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้รับคืนมาจำนวน 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.71 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกไป

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าสายวิชาภาษาไทย ได้รับคืนมาจำนวน 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 คือได้รับแบบสอบถามคืนมาครบ เท่าจำนวนที่แจกไป

ชุดที่ 4 แบบสอบถามสำหรับครูภาษาไทย ได้รับคืนมาจำนวน 224 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกไป

ชุดที่ 5 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ได้รับคืนมาจำนวน 228 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามแบบเลือกตอบ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ จากสูตร

$$\text{การลดลง} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

2. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยของคะแนน

N = จำนวนคำตอบทั้งหมด

f = ความถี่ของคะแนน

X = ค่าของน้ำหนักของคำตอบเป็น 4, 3, 2 และ 1

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ถือตามเกณฑ์ดังนี้

3.56 - 4.00 หมายความว่า มากที่สุด

2.56 - 3.55 หมายความว่า มาก

1.56 - 2.55 หมายความว่า น้อย

1.00 - 1.55 หมายความว่า น้อยที่สุด

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวัดการกระจายของข้อมูล

จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N}\right)^2}$$

3. แบบสอบถามแบบปลายเปิด นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของความเรียง

¹ประคอง กรรณสูต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 41.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.